

علی علیه السلام
و
استمرار انسان

شرحی بر فامه‌ی ۳۱ نهج البلاغه

فامه‌ای از امام علی علیه السلام

به فرزندش امام حسن علیه السلام

سید عبدالمجید فلسفیان

سرشناسه	: فلسفیان، سیدعبدالمجید، ۱۳۳۸ -
عنوان قراردادی	: نهج البلاغه، برگزیده، شرح
عنوان و نام پدیدآور	: علی و استمرار انسان: شرحی بر نامه ۳۱ نهج البلاغه نامی از امام به فرزندان / فلسفیان.
مشخصات نشر	: قم: لیلۃالقدر، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	: ۱۹۲ ص.
شابک	: 978-964-7803-53-3
موضوع	: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. - نامه‌ها
موضوع	: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. . نهج البلاغه - نقد و تفسیر
موضوع	: اخلاق اسلامی
موضوع	: راه و رسم زندگی (اسلام)
شناسه افزوده	: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. . نهج البلاغه
رده بندی کنگره	: ۲۸/۰۴۲BP : ۳۸/۰۸۴ : ۱۳۹۰
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۹۵۵۰
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۱۶۴۳۲۲

انتشارات لیلۃالقدر

علی و استمرار انسان

نویسنده: سیدعبدالمجید فلسفیان

انتشارات لیلۃالقدر ۷۷۱۲۳۲۸-۲۵۱

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۰

تیراژ: ۳۰۰۰ جلد

قیمت: ۲۵۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۸۰۳-۵۳-۳

تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲-۷۴۶۱۰۲۲ / نمابر: ۰۲۵۱-۷۷۱۷۳۷۸

Website: www.laylatulqadr.org

فهرست مطالب

۷	پیشگفتار
۱۱	روش کار
۱۳	امتیاز این روش
۱۵	مخاطب نامه
۱۹	فلسفه نوشتن نامه
۲۳	متن نامه ۳۱ نهج البلاغه
۳۵	نامه در یک نگاه
۴۱	چکیده
۴۳	کلید و محور نامه
۴۵	فرازبندی نامه
۴۷	فراز اول: ویژگی های پدر و فرزند
۵۹	فراز دوم: فلسفه نوشتن نامه
۷۱	فراز سوم: ارکان چهارگانه
۸۳	فراز چهارم: حیات قلب
۱۰۱	فراز پنجم: اصلاح خانه ابدی
۱۱۷	تفقه در دین

- فراز ششم: تأکیدی دوباره بر فلسفه نوشتن نامه..... ۱۲۷
- فراز هفتم: عبرت از تاریخ..... ۱۳۹
- فراز هشتم: عبودیت، محبوب‌ترین خواسته‌ی امام..... ۱۵۱
- تفهّم و تعلّم..... ۱۶۲
- زمینه‌های آموزش دین..... ۱۶۵
- فراز نهم: خدامحوری..... ۱۶۹
- فهرست محصولات فرهنگی انتشارات لیلة‌القدر..... ۱۷۹

پیشگفتار

نامه‌هایی که پدران برای فرزندان‌شان نگاشته‌اند و اساتید برای شاگردان، حکایت او نقش کلیدی نامه در تربیت دارد. شما وقتی «نامه‌های بلوغ» استاد صفایی به فرزندان‌ش را مطالعه می‌کنید متوجه گرایش و شدت اشتیاق نسل جوان امروز ما به آن^۱ و ژرفای تأثیرگذاری‌اش، در پلایه‌ریزی شالوده فکری این نسل می‌گردید.

همچنین وقتی به عقب برگشته و نیم‌نگاهی به آن دورها انداخته و در لابلای نامه‌های گذشتگان به شاگردان یا به فرزندان‌شان نامه سیدابن طاووس^۲ را مشاهده می‌کنید که چون طاووسی در میان آنها تالو^۳ دارد و می‌درخشد، از تأثیرگذاری این دو، در حوزه

۱. این کتاب در یک دهه گذشته بیش از ده نوبت با تیراژ سه هزار و پانچ هزار توسط همین انتشارات و انتشارات رامنند به چاپ رسیده است.

۲. سیدبن طاووس از علمای قرن ۵ و ۶ هجرت که در وصفش همین بس که بارها حرف حضور خدمت حضرت حجت(عج) را یافته و خودش را بر اهل بیت حبس کرده و کتابهای زیادی در عرفان اسلامی نگاشته و خود ملتزم به آنها بوده و از چنان سینه وسیعی برخوردار بوده که به فرزندش خطاب می‌کند: اگر دنیا از دست چپ پدرت به او برسد، از دست راست او بیرون می‌رود، بدون آنکه دست چپ او آگاه شود. از جمله کتابهای سید، نامه او به فرزندش در هنگام بلوغ است که آن را «کشف المحجۃ لثمرۃ المهجۃ» نامیده است که به زبان فارسی به نام‌های «برنامه سعادت» و «فانوس»، ترجمه شده است.

تربیت شگفت‌زده و از خود می‌پرسید این دو از چه کسی اثر پذیرفته‌اند که اینگونه زیبا جلوه کرده‌اند؟! هم استاد و هم سید هر دو به این منشأ تصریح دارند که وام‌دار علی هستند و به غیر از علی از دیگران بی‌نیاز. و جا دارد که این دو در حوزه‌های آموزشی به ویژه حوزه‌های علمیه تدریس شوند.

علی این زبان ابراهیم و این وصی خاتم و این امام امت که نقش‌اش در هستی، در عبودیت حق خلاصه می‌شود و رسالت‌اش تنها دعوت به این عبودیت است که حتی در سخت‌ترین شرایط و در بحبوحه جنگ، این رسالت را رها نمی‌نماید؛ حکمت می‌گوید و عظم زیبا می‌خواند و با خصم، جدال احسن را دنبال می‌کند تا انسان‌ها به ارزش و عظمت خود راه یابند و با تمام قامت از سر هستی بلند شوند و دل از این دنیای دنی بیرون برند و در برابر عظمت حق سر فرود آورند و هر نفسانی را در درون و هر طاغوتی را در جامعه و هر بتی را در جهان بشکنند و عبدالله شوند.

علی خود فرموده لَا يَرْقَى إِلَيَّ الطَّيْرُ؛ بدین سان است که هیچ عنقایی به بلندای همت او نمی‌رسد و سیل سخن علی هر ظلمتی را درو می‌کند و هر قلب سنگ‌صفیتی را می‌لرزاند و صیقل می‌دهد و نرم می‌کند و رگبار قلمش هر جهلی را نشانه می‌رود و شمشیر زیبانش هر مانعی بر سر رشد و تعالی انسان را برمی‌دارد و نگاه نافذش تا ابدیت را شهود می‌کند که اگر پرده‌ها کنار رود چیزی بر یقین علی و آگاهی‌اش نمی‌افزاید.

این امام دوران، آنچه را که حاملان وحی به امت‌ها انتقال داده‌اند

برای بشر پایان تاریخ به ارمغان آورده است؛ أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي قَدْ بَشَّرْتُ لَكُمْ الْمَوَاعِظَ الَّتِي وَعَظَ الْأَنْبِيَاءُ بِهَا أُمَّهَتُمْ وَأَدَّيْتُ إِلَيْكُمْ مَا أَدَّتْ لَأَوْصِيَاءَ إِلَى مَنْ بَعْدَهُمْ؛^۱ ای مردم من تمامی پندها و یادآوریهایی را که انبیا برای امت‌هاشان داشته‌اند، برای شما آوردم و برای شما باز کردم و آنچه که بعد از انبیا، اوصیا و جانشین‌های آنان به مردم می‌سپارند من به شما سپردم و رساندم.

و دو بیان دیگری می‌فرماید: وَاللَّهِ مَا أَسْمَعُكُمُ الرَّسُولُ شَيْئاً إِلَّا وَهَذَا أَنَا ذَا مُسْمِعُكُمْ.^۲

از جمله این پیام‌های حکیمانه امام در حوزه تربیت، نامه‌ای است که سید رضی به عنوان نامه ۳۱ از امام به فرزندش امام حسن، آن را در نهج‌البلاغه آورده است که علاوه بر شرح‌هایی که شارحان نهج‌البلاغه بر آن نوشته‌اند، به شکل مستقل نیز شروح زیادی اعم از فارسی و زبانهای دیگر بر آن نگاشته شده است که حکایت از جایگاه ویژه این نامه دارد.

برای ما نیز این توفیق حاصل شد که بخشی از فرازهای این نامه را در دوره‌های تخصصی نهج‌البلاغه با تعدادی از دوستان مشتاق این گنجینه حکمت، گفتگو و در نهایت مکتوب نماییم تا شاید از گرمای برق نگاه نافذ علی، تولد و حیات دوباره‌ای پیدا

۱. خطبه: ۱۸۲.

۲. خطبه: ۸۹.

۱۰ ► علی و استمرار انسان

کنیم و بلوغ فرزندانمان را جشن گرفته و همچون سید جلیل و استاد رحیل با تاسی به سیره امیرالمؤمنین در راستای خط انتقال معارف به نسل‌های امروز و فردای جامعه نقشی ایفا کرده باشیم.

www.ketab.ir